

Spis treści

Wprowadzenie	13
--------------------	----

Część I. Modelowanie miasta, formowanie sensu

Rozdział 1. Miasto: duch miejsca i ciało w przestrzeni	25
1.1. Miasto i ja. Razem czy osobno?	25
1.2. Miejsce czy przestrzeń?	33
1.3. Sztuka osvajania miasta	37
1.4. Cieleśność miasta. Miasto jako żywy organizm	42
1.5. Pochłanianie miasta zmysłami	45
Rozdział 2. Miasto zwierciadłem cywilizacji	51
2.1. Odcisk historii	51
2.2. Miasto i władza	61
2.3. Miasto wytwarza przestrzeń	64
Rozdział 3. Miasto w objęciach idei	68
3.1. Miasto w perspektywie eschatologicznej	68
3.1.1. Babilon szatański i Nowe Jerusaleń, miasto Boga	68
3.1.2. Babilon historyczny i mityczny	70
3.1.3. „Babiloński” Waszyngton, szatańskie centrum świata	73
3.2. Wszczepianie sensu, czyli nowoczesność zaordynowana	74
3.2.1. Wymyślać miasto	75
3.2.2. Lizbona Markiza de Pombal	75
3.2.3. Paryż Barona Haussmanna	78
3.2.4. Sztokholm socjaldemokratów	81
3.3. Miasto w dybach ideologii	83
3.3.1. Ideologowie formują świadomość, architekci i urbaniści wcielają idee ...	83
3.3.2. Norymberga – miasto nazistowskich zjazdów. Ideologia wbita w grunt ..	87
3.3.3. Brescia, czyli „nowa wspaniała Italia”. Wyburzenie dla uzdrawiania	89
3.3.4. Mińsk – komunistyczny ideał zabudowy	91

Rozdział 4. Miasto w poświęceniu glorii	95
4.1. Nieustępliwy urok strzelistej wizji	95
4.1.1. Auroville – miasto Jutrzenka. Utopia przeciwczona	95
4.1.2. The Town of Celebration – murowana idylla.....	99
4.1.3. Maidar City – miasto Buddy	101
4.2. Miasta uzurpowanej glorii	103
4.2.1. Astana, czyli Nursułtan. Miasto jutra	103
4.2.2. Naipydaw – Miasto Królów zbudowane przez juntę	106
4.2.3. Projekt „Skopje 2014”. Przebudowa centrum jako pompowanie narracji narodowej	109
4.3. Refleksja spajająca: O tożsamości miasta na warunkach władzy.....	112
Rozdział 5. Zdrowie i ład. Tęsknota za ideałem	115
5.1. Idee zdrowego miasta, czyli nobilitacja ruchu i prywatności	115
5.2. O ładzie urbanistów i bezładzie wśród ludzi	119
5.2.1. Miasto i sens w manifestach. Pokusa rozwiązań ostatecznych a niesforność mieszczan	119
5.2.2. Refleksja zamiast podsumowania: Od miasta idealnego ku metropolii globalnej	123

Część II. Tożsamość miasta Zachodu

A. Miasto w perspektywie historycznej Zachodu

Rozdział 6. Korzenie zachodniości miasta	129
6.1. Zachodniość jako perspektywa poznawcza	129
6.2. Źródła zachodniości współczesnego miasta	133
6.2.1. Agora i Pnyks. Ateny jako kolebka demokracji i miejskości.....	133
6.2.2. Miasto średniowieczne jako „wspólnota współczująca”	137
6.2.3. Autonomia i więź. Owoce Hanzy.....	139
6.3. Miasto europejskie, czyli jakie?	142
Rozdział 7. Ewolucja miasta Zachodu	145
7.1. Miasto zachodnie w perspektywie historycznej.....	145
7.2. Amsterdam – najbardziej liberalne miasto świata	149
7.3. <i>Homo oeconomicus</i> wtargnął na salony. Indywidualizm nowym paradygmatem i trendem	153
7.4. Londyn – ikona indywidualizmu	157
7.5. Wyjście na wody kosmopolityzmu. W stronę metropolii zwanej Wielkim Jabłkiem	161
7.6. Miasto Zachodu w świecie globalizacji.....	166
7.7. O diabelskości miasta i anielskości wsi. Specyfika polska.....	170

B. Wielkie miasto i jego mieszczenie

Rozdział 8. Straszni czy piękni mieszczenie?	179
8.1. Wielkie miasto – twór przepuszczalny jak gąbka.....	179
8.2. Mentalność wielkomiejska	181
8.3. Mieszczanństwo ostoją wielkomiejskości. Stare i nowe mieszczenie	185
8.4. Nowe mieszczenie metropolitalne	187
Rozdział 9. Wielkomiejskość na uwięzi paradoksu tożsamości	191
9.1. Lokalnie czy globalnie?.....	191
9.2. <i>Homo eligens</i> w wielkim mieście.....	197
9.3. Antynomie życia miejskiego. Kontredans obcości ze swojskością	200
9.4. Ucieczka z miasta mieszczen? Stylizacje i profile	205
Rozdział 10. Wielkomiejskość w epoce „płynnej rzeczywistości”	211
10.1. Ja i ta „cała zgiełkliwa reszta”	211
10.2. Usidleni w sieciach.....	214
10.3. Mobilność ostoją miejskości	217
10.4. Miejskość jako przygoda, zblazowanie, nuda dziwactwa.....	220
10.5. W chmurze hiperrzeczywistości miasta.....	223
10.5.1. Virtual spotyka real. Miasto, czyli żywoty równoległe i naprzemienne	223
10.5.2. W syndromie digifrenii, czyli wielkie miasto jest wszędzie.....	229
10.6. Miasto – kalejdoskop, który może się rozsypać	232

Część III. Zmierzch miasta Zachodu

A. Nieprzejrzysta współczesność, jej koszmary i nadzieje

Rozdział 11. Siły niszczące miasto	239
11.1. Konstruowanie i destrukcja zachodzą równoległe Skąd bierze się niedoprzestrzeń?	239
11.2. Wielkie miasto jako gniazdo przemocy.....	241
11.3. Kolorowy mrok wielkomiejskiego getta, czyli rzecz o bandytyzmie ulicznym	245
11.3.1. Nie tylko Molenbeek.....	247
11.4. Krajobraz gangsterstwa, czyli o ciemnej stronie władzy w mieście i rządach występku	251
11.4.1. Epizod: Neapol.....	252
11.5. Wiele twarzy wykluczenia.....	256
11.5.1. Przypadek Sztokholmu: Archipelag z wyspami wykluczenia.....	259

Rozdział 12. Nadzieja na „dobre rządy w dobrym mieście”	268
12.1. Miasto i jego samorząd.....	268
12.1.1. Rządzić, zarządzać, czy administrować miastem?	268
12.1.2. Miasto i jego wielowładza	271
12.2. Samorządność i jej paradoksy	274
12.3. Sfragmentyzowane społeczeństwo, ponowoczesna samorządność	277
12.3.1. Władze miasta wobec „płynnej rzeczywistości”	277
12.3.2. Samorządne miasto wobec „zakręconych” problemów rozwoju	279
12.3.3. Dylematy współczesnego miasta. Refleksja nad unikalnością naszych czasów.....	281
12.4. Miasto rozumie siebie i kreuje siebie	283
12.4.1. Inteligencja miasta jako remedium „na cały ten zgiełk”?	283
12.4.2. Czy kreatywne miasto to coś więcej niż miasto inteligentne?	291

Rozdział 13. Baśń o ekologicznie poprawnym i zrównoważonym mieście	297
13.1. Miasto zatrzuwa ciała, dławi oddech, męczy umysł?.....	297
13.2. Marzeniu na imię Ekomiasto	301
13.2.1. Idylla pod hasłem: „w pełni ekologiczne miasto Masdar”	305
13.3. Ekomiasto ewoluuje. Sojusz koncepcji <i>smart</i> i <i>sustainable city</i>	309
13.3.1. Przypadek Tianjin Eco-city.....	311
13.3.2. Akcja na rzecz marzeń. Przypadek Hammarby Sjöstad (Sztokholm)	313

B. Krajobraz miasta w porze zmiernienia

Rozdział 14. Przyszłość zaprogramowana? Sens zadekretowany? ...	319
14.1. Myśli o drodze ku miastu przyszłości	319
14.2. Miasta zadekretowane	321
14.3. Zadekretować miasto szczęśliwe.....	324
14.3.1. Dygresja: Niezadekretowana szczęśliwość. O mieście będącym rajem na ziemi	332

Rozdział 15. Wielkie miasta zmieniają świat	334
15.1. Czas metropolii.....	334
15.1.1. Urbanizacja w wersji „turbo”	334
15.1.2. Jak zostać metropolią? Na karuzeli kapitałów	338
15.1.3. Pocztówka ze Sztokholmu	342
15.1.4. Łabędź wzbija się do lotu. Przypadek Sztokholmu jako wschodzącej metropolii	344
15.2. Przyszłości na imię Globalność.....	353
15.2.1. Elitarny klub miast globalnych	353
15.2.2. Dygresja z intencją konkluzji: Metropolie kontra peryferie.....	360
15.2.3. Pocztówka z Londynu, z pewną dozą ambicji analitycznych	362

Rozdział 16. Zachodniość, czyli twarz przemijania	371
16.1. Globalizm rozmywający zachodniość miasta. Refleksja wokół wieszczów Jeana Baudrillarda	371
16.2. Co z wolnością, co ze wspólnotą?	374
16.3. „Gniazdo” <i>versus</i> „system”. Pytanie o nową tożsamość miasta	381
16.4. Czy już zmierzcha?.....	385
16.5. Co psuje miasto od środka, a co od zewnątrz. „Dobre miasto” przeżytkiem?..	388
16.6. W stronę miasta szablonowego	393
16.7. Jak zarządzać miastem, które wymyka się spod kontroli i władzy, i obywateli?	397
16.8. Netokracja. Nowa elita a współdziałanie w mieście.....	400
16.9. Miejska etopia jako remedium „na całe to zło”?	403
16.9.1. Dygresja: Living Labs i inicjatywa Eurocities	407
16.10. Czy możliwe jest jeszcze miasto autentyczne, czyli... zwyczajne?	409
 Rozdział 17. W stronę „nowego wspaniałego niemiasta”	413
17.1. Jutro miasta. Co i jak planować?	413
17.2. Czy miasto zmierza ku samouniwersytetowi?	417
17.3. Miasto przekształca się w niemiasto.....	423
17.4. Niespołeczność w niemieście	431
17.5. Portret globalnej niemiejskości we wnętrzu	434
17.5.1. Dygresja 1: Podmiejskość niemiasta	435
17.5.2. Dygresja 2: Niemiasta odlotowe i niemiasta w klatce	436
17.5.3. Dygresja 3: Niemiasto w świecie układanym przez Internet Rzeczy	439
 Posłowie	443
 Bibliografia	447
 Spis fotografii	463
 Informacja o Autorze	465